

„Верблюдът Радичков“: въображението като реалност

Текстът се опитва да обясни специалната магическа способност на Радичков да създава въображаеми светове. Неговите думи не означават никаква външна реалност, към която се отнасят. Самите те са реалност. Езикът на Радичков се състои от „онтологични кванти“. Всеки онтологичен квант означава и реалност, и определен образ, неделими и неразличими един от друг. Може да се включи и семиотика от не-сосюров тип. Значението и обозначението са неделими и допълващи се във всеки знак. Значенията са области на съгласие между човешките същества. Езикът създава това споразумение между хората. Несигурността и неяснотата не са недостатъци. Те позволяват на хората да се съгласят помежду си. Непрозрачността на езика не е по-малко важна от неговата прозрачност. Непрозрачността означава способността му да създава фикции и литература и да замества реалността с тях. Основата на тази непрозрачност са онтологични кванти: те позволяват на всеки обикновен човек да използва успешно езика. Сосюровата семиология разглежда езика като „черна кутия“, осреднена от широки ансамбли на употреби и само по отношение на миналото: езикът като добре подреден в идеалността. Семиотиката на онтологичните кванти е времева: тя може да се отнася както към миналото, така и към бъдещето на езика, а също и към неговото настояще. Тя описва как неразличимите знаци на бъдещето се трансформират в добре подредените знаци на миналото посредством избори в настоящето. Семиотиката на онтологичните кванти може да бъде представена като онази модификация на класическата семиотична схема, където обозначеното и обозначаващото са взаимно допълващи се.

Vasil Penchev

“The *verblyud* Radickov”: imagination as reality

The text aims to explain Radichkov's special magical capability of creating imaginary worlds. His words do not mean any external reality to which they refer. They themselves are reality. Radickov's language consists of “ontological quanta”. Any ontological quantum means both reality and a certain image of it, indivisible and indistinguishable from each other. Here we can also involve non-Saussurean semiotics. The signifier and the signified are indivisible and complementary in any sign. The meanings are areas of agreement between human beings. Language generates that agreement between people. Its uncertainty and unclearness are not disadvantages. They allow for the people to agree with each other. The opacity of language is not less important than its transparency. The opacity means its ability to create fictions and literature and to replace reality with them. The basis of that

opacity is ontological quanta: they allow any average human being to use language successfully. Saussurean semiology considers language as a "black box" averaged by huge ensembles of uses and only in terms of the past: language as well-ordered in ideality. The semiotics of ontological quanta is temporal: it can refer both to the past and future of language as well as to its present. It describes how the indistinguishable signs of the future are transformed in the well-ordered signs of the past by means of choices in the present. The semiotics of ontological quanta can be presented as that modification of the classical semiotic scheme where the signified and the signifier are complementary.

Целта на този научен текст е, разбира се, магическа: да оповести пред заклетите посветени закланието, което ще стори Радичков на верблюд. Средствата, както науката изисква, са чисто логически: идват от Логоса, думата и нейната способност да общува с човешката душа.

В наше време светът е вече „глокален“: хората мислят глобално, но действат, както от незапомнени времена, локално; с една дума – „глокално“. Дали мислят или си въобразяват (Хайдегер твърди, че „ние още не мислим“) – това винаги е глобално, а виж, реалността е локална. Така ако човек е в София, реалността е една, а ако отиде – като Радичков – в Сибир – друга. Уверявам ви, че в Йерусалим реалността е трета, в Рио де Жанейро – четвърта, а пък в Ню Йорк – пета. В Чикаго обаче не е шеста, а пак пета. Като се върна от Санкт Петербург, ще мога да ви кажа дали там е шестата реалност или е пак четвъртата, както в Рио де Жанейро.

Колкото места, толкова и реалности, дори и да са понякога еднакви на разни топоси, че дори и хроноси. А въображението е едно. Радичков като отиде в Калиманица, не може да остави въображението си в София; нито никой от нас, където и да се премести да живее или само на гурбет. Затова въображението е глобално: човек първо си въобразява еднакво, а после само действа различно в някой от всичките възможни светове, в който се е случил по рождение или с нарочно намерение. Това е вярно за всички нас, не и за Стив Джобс: той мисли различно и дори се изразява различно: think different.

Think different: мисли различен. Някой си Дас Ман се опитва да поправи Джобс: не се казва „мисли различен“, а „мисли различно“: think differently. Стив обяснява и настоява: „мисли различен“ като „бъди различен“: be different.

Каква е разликата? Защо Джобс настоява и според характера си, се налага?

Невъзможно е да мислиш различно. Мисленето като въображението е едно. Но за да мислиш, трябва да си различен. Иначе просто не мислиш. Не може да се мисли различно.

Das Man не може да мисли. Това ни казва Хайдегер с „още-не-мисленето“ на хората. Когато се прави нещо, както се прави, не се мисли. Мисленето е единственото, което Das Man не може да прави. Ала живеем в общество, покорено от този безлик Das Man. И следователно „още не мислим“.

„Мисля, затова съм“. И обратното: „Аз съм, затова мисля“. А „мисли се“ е безсмислица. Както и: „мисли се различно“; грешка по определение.

Бъди различен, бъди в друга реалност и ще започнеш да мислиш. И наистина Стив е пробвал реалности: например индийската или онази на ЛСД. Иска същото от сътрудниците и всички хора: think different. Бъди различен и ще мислиш.

Радичков е различен, затова мисли. Неговото въображение е една философска школа по мислене. Въображението е реалността, в която Дас Ман е безсилен.

Единствената, една-единствената реалност, това е реалността на всесилния Дас Ман и тази, в която „ние още не мислим“, защото Дас Ман ни го е забранил, а всички ние покорно и унило следваме повелите му.

Единствената реалност е реалността без въображение: реалността, в която въображението е забранено. И дори може да има „философия“ на единствената реалност, „реализъм“: „философията“ на Дас Ман; също грешка по определение, защото философията е мислене, онова, което Дас Ман не може да прави, а ние му се подчиняваме...

Не и Радичков!

Учи ни на истина, която знаем: всеки е различен. Ала за разлика от него, почти никога нямаме куража да я отстояваме.

Така Радичков не е магически реалист, а човек. Затова пък всички хора сме магически реалисти. Обитаваме всеки своята реалност, обща с колеги и приятели, семейството и децата, с „грижа“, ала „поетично все пак“ както твърди Хайдегер, цитирайки Хьолдерлин.

Въображението е едно и глобално, реалностите – много и до една локални. Навярно щастливите семейства си въобразяват и затова се приличат, както Толстой започва „Анна Каренина“, а нещастните семейства са нещастни, всяко по своему, защото са изолирани в собствена и несподелима, нещастна реалност.

Айнщайн също като Радичков не е магически реалист. Така той си въобразява мислени експерименти, които нарича Gedankenexperimenten, за да разбере, че всяка реалност барабар с нейното време и пространство са относителни: ако човек е на едно място по едно време, нещата, сиреч реалността, изглеждат едни, а същите неща от други място и време – съвсем различни. След Айнщайн много хора си въобразяват неговите Gedankenexperimenten и веднага разбират съвсем същото като него, защото въображението е едно и с него става ясно, че реалностите са много и относителни.

Всяка книга ни въвлеча в своя „хронотоп“, както го нарича Бахтин след като чува за Айнщайновата теория на относителността, за да прибави необезпокоявана там солидна порция художествена измислица, задължителна за да получим чувството, че „всичко е реално“.

Радичков пък, защото е по-скоро човек и така магически реалист, а не писател, прави обратното: посипва своя „хронотоп“ с толкова реално въображение, че никой не може да се усъмни: „нищо не е измислено“. И всеки, като повтори неговите Gedankenexperimenten, се уверява в силата на въображението, разкрило ни истината за относителността на многото възможни реалности.

Така един ден когато от околностите на Калиманица стартира звездолет, изпращан от духовна музика, то екипажът му ще забележи удивителни неща в своето космостество (за малко да сбъркам и да напиша „пътешествие“) към далечните звезди, каквито те изглеждат от нашата земна реалност. Като всички нас, и звездолетците първоначално ще мислят, че звездите са си звезди, където и да са, а не само да изглеждат като звезди от земята. Те ще мислят, че и самите те ще са хора, където и да са.

Но какво се оказва?!

Както пердашат светлинна година за минути, за да сколасат да се върнат преди да са се оженили за булките си (или мъжорята си), техните звездолет, без ни най-малко да го допускат, неусетно се превръща в клоничен пъпеш, а самите те – в хлебарки, които пъплят по страниците на Радичковите книги и като открит съмнително място, правят челна стойка въпреки обезпокоителния пасаж, размахвайки и пляскайки със задни крачета, за да привлекат вниманието на останалите.

Ще попитате: „Как така?!“, досущ както онези жаби, които издават такива звуци според Радичков.

Енрико Ферми, един от многото предполагаеми бащи на атомната бомба, го е обяснил съвсем просто, след като посмятал наум с вероятности не по-малко точно отколкото как атомната бомба да гръмне: ако реалността навсякъде беше пак навсякъде една и съща, пришълците от звездите отдавна щяха да са тук. Тях обаче ги няма (освен ако не се прикриват изкусно както инопланетяните, откъснали една опъната свинска кожа и куче, хванато с кюси, след като са разкрити), ergo, реалността се променя от звезда към звезда, както се променя от мечта към мечта. Така звездите само ни изглеждат звезди от земята, но ако можехме да отидем там, щяхме да се уверим, че са нещо съвсем различно.

И дори още по пътя звездолетът заедно с екипажа, без да може да го осъзнае, ще започне да губи своя облик. (Това, че ще се превърнат съответно в кожен пъпеш и хлебарки, изучаващи недобронамерено произведенията на Радичков, е само реалистичен детайл, добавен в качеството на художествена измислица.) Всяка отправна система във вселената си има свой Стандартен модел, а той е това, което определя кое какво е.

На Земята и дори в Слънчевата система всичко остава едно и също, защото те са като една точка във вселената. Ако обаче разстоянията са големи, така че да не изглеждат като точка спрямо вселената, промените биха били видими.

Така разбираме, че магическият реализъм е дори физическа теория, според която всяко място, ако се подчинява едновременно на законите на квантовата механика и теорията на относителността, генерира една своя собствена реалност, един от многото паралелни светове, които квантовата механика предсказва, които обаче не могат да са разделени с пропаст, ако и теорията на относителността е вярна, а плавно преминават един в друг, за да може първата и втората производна от разстоянието по времето да са винаги дефинирани.

Според квантовата механика звездолетът може скокообразно да се превърне в кожен пъпеш, а според теорията на относителността това ще стане гладко, без никой нищо да може да усети, а разликите ще станат видими само на огромни разстояния.

И тъкмо тази физическа теория можем да открием в Радичковия „Верблюд“: там едно и също нещо, което руснаците според тамошната реалност биха разпознали като камила, се оказва коридор, надгробно слово, хорската завист и какво ли не още. Радичков със звездолета на своето

въображение е успял да обходи множество светове с тяхната собствена и неповторима реалност, нещо, което – знаем – е съвсем невъзможно за реален звездолет поради парадокса на Ферми.

Можем ли да отречем, че сега, в този момент, онзи верблюд, който се подава иззад лявото ви рамо, докато още четете, не е Радичков?!

В какво се крие силата на художествената измислица, нейната *магия*? Защо някои измислици се величаят като литература, а „лъжците“, които ги сътворяват – като писатели? Кое е по-трудно: да се измисля или да се следва реалността? Вече цитирах „измишльотините“ на неколцина велики учени, а те са дали обет да търсят истината, само истината и цялата истина. Как се оказва така, че истината се постига по пътя на лъжата, чрез измислицата и въображението?

Всяка научна теория е една измислица, която опитът и експериментите потвърждават.

Има и други измислици, такива като Радичковите, които потвърждава сърцето.

Хората ги четат съвсем не защото съответстват на реалността, на онази едната и единствена, малко зловеща и много унила, усреднена и униформена реалност. Ами не, та Радичков я взема на подбив, населвайки я с караконджули и верблюди, извънземни и зелени дървета на надеждата. Че и какво ли още не!

Към реалността се отнася с добродушен хумор: и това е част от неговата магия, да направи реалността човешка, изпълнена с безобидни особености и малки загадки като човешката душа – одушевена реалност.

Имаше по мое време един чех, Дубчек, който говореше за „социализъм с човешко лице“. Е, Радичков ни разказва една „реалност с човешко лице“, което чрез магията си Радичковото слово успява да ѝ придаде. Това е неговият магически реализъм. И нашите сърца усещат: истина е, такава е реалността. Измислицата е била само стълба, за да разберем реалността, каквато измислица е и научната хипотеза, разкрила скрита истина, потвърдена не от сърцето, а от сетивата и ума.

Радичковата реалност може да се обича. Онази, единствената обективна реалност – не! Защо обаче – питам ви – да се обича реалността?

Защото живеем в нея, тя е домът ни: и той трябва да е уютен и топъл като същинския ни дом. Радичковата магия превръща реалността в дом.

Тя вече не е само една къща, в която сме се заселили. Разбира се, тя е почти точно същата къща, добавени са дребни вещици, малки любезни знаци, които ни подсказват: у дома сме!

И така разбираме: реалностите са много, както домовете са много. Онази единствената е още незаселена реалност: ничий дом и затова необитаван, хладен, пуст.

„Опаковостта“ на Радичковия език, неговата непроницаемост е не по-малко важна от „прозрачността“ на езика, изисквана от науката за разбирането и философията на езика. Тя изобщо не е недостатък, а фундаментално свойство на езика, което му позволява да се образува и да функционира. Тази „опаковост“ насочва към неделими единици, „атоми“ на битието, онтологични „кванти“ – и реалност, и значение. Производното понятие за онтологични кванти предлага основа за не-сосюрова „семиология“, т.е. за неklasическа семантика, отнасяща се до самото битие, а не до „прозрачно“ представяне на реалността.

Езикът често се описва като средство за представяне на реалността и общуване на хората за действия в реалността. Такова модерно разбиране на езика достига връх в науката семиотика, както е учредена от Пърс и Сосюр. Лозунгът на тази семиотика би могъл да бъде „Знакът представя!“: и така всеки „добър“ знак би трябвало да представя реалността. Всъщност такава концепция отнася семиотиката към математиката, превръщайки я в своеобразна интерпретация на теорията на множествата.

Освен това езикът може да се еманципира от функцията да представя и даже от това да служи за общуване в измислицата и литературата, а такъв състояние на нещата да се фиксира от науката за езика, лингвистиката.

„Добрият“ знак, който всеотдайно и единствено представя, предполага един „лош и егоистичен брат“, който не ще да работи, т.е. да представя. Деянията на „лошия“ знак създават измислицата и литературата, които са нещо съвсем различно – дали по-добро, или по-лошо, – но никога еднакво на делата на знака, прозрачно представящ реалността.

Очевидно, ако така ще опишем случая, измислицата и литературата, че и самите „егоистични“ знаци биха били вторични и ще могат да се определят само спрямо представянето, и то в качеството на отклонения и дори като „патология“ на езика.

Напротив, на „добрия“ знак съответства понятието за функция в математиката. Идеалът е знакът като биективна функция, която изобразява

всяко едно парче от реалността в точно една определена дума – „правилната“ (досуц като научно понятие). После на историческата сцена излиза науката, за да „поправи“ езика според идеала на съвсем точното и адекватно, а следователно – и напълно „прозрачно“ изображение.

Обратно на това, може да се предложи една друга гледна точка към езика, според която езикът би трябвало да поддържа определена оптимална степен на Радичкова „опаковост“, а не на „кристална прозрачност“. Освен това тя влече особени „онтологични кванти“ като битие и утеха, които са нито субективни, нито обективни, ами и двете.

С понятията на Сосюровага семантика такива онтологични кванти „опаковост“ могат да се привидят като знаци, всеки от тях – вътрешно „сдвоен“, в които означаваното (а не само „означаемото“) и означаващото не са напълно независими помежду си, че дори могат и изцяло да съвпадат.

Следователно главната функция на езика е да подменя реалността с неин *изкривен* образ, с измислица, която не трябва вече да съответства точно на реалността, но повече или по-малко приблизително, че даже този образ да е съвсем смътен и неясен.

Обаче такава смътна и неясна непроницаемост на езика е плодотворна!

Тя може да се опише като „лингвистична неопределеност“, аналогична по същество на неопределеността на Хайзенберг в квантовата механика. Ами да: както квантовото измерване „избира“ една стойност сред всички възможни, така и езикът служи да замести реалността със „случайно“ избран образ от всички възможни. Тогава главната функция на езика е да създава измислици и литература, а не да представя чрез реалистични и точни образи.

Наистина: реалността е прекалено богата, разнообразна и разлитаща се в разни посоки, за да може да се представи по един-единствен и непротиворечив начин в общия случай. Вместо тази непосилна задача езикът поражда калейдоскопично образи на реалността, несъвместими помежду си и изместваци се един друг.

Няма такъв един-единствен образ, който да може да представи реалността, а само тяхната съвкупност. Всеки един отделен образ не е нещо друго, ами измислица – литература. Езикът е сечивото, годно да ги създаде.

По-нататък: един много важен, но не повече от частен, граничен случай е реалността да се представя по един-единствен начин, набеден да

е напълно „прозрачен“. Този, само частен случай е идеалът на класическата наука, че даже и на реалистичната литература. Такова приближение може да се използва само когато парчетата изобразявана реалност са много-много по-големи от клетките на онтологическите кванти, от които всъщност се състои езикът.

Тогава тази реалистично литературна живопис е „поантилистична“: клетката на всеки квант е така мъничка, че изглежда като точка. Обаче този частен случай не би трябвало да служи за изследване и определяне на езика изобщо. Той би заменил езика с множество достатъчно големи текстове, състоящи се от хиляди и хиляди думи, изречения и прочие единици на значение. Тяхното главно свойство е разграничимостта, както тази на молекулите от „идеалния газ“ във физиката: такова множество е статистическо.

Несъгласията, конфликтите, противоречията, объркванията, смесванията и пр. между такива единици от значение се приемат като „дефекти“, отстранявани поне по принцип или усреднено.

Това определение свързва езика и времето. То включва миналото, бъдещето и настоящето на езика: добре подреденият език от „добри“ знаци – езикът като минало; неразграничимите или едва разграничимите думи в езика като бъдеще; преобразуването на „лоши“ в „добри“ знаци чрез разграничаващи избори в качеството на настоящето на езика; общото и еднакво описание на горните три етапа.

Реалността е комбинирана от много фрагменти, повече или по-малко съвместими вътрешно, но доста противоречащи си помежду си. Дори и да приемем като предварителна даденост хипотезата за една-единствена реалност, всяко човешко същество я възприема и тълкува съвсем различно от всяко друго. В процеса на поява на всяко значение се затъмняват постепенно всички противоречия между отделните аспекти на значението и между неговите интерпретации от различните хора.

Смисълът на значението е в оптималната пропорция между неяснота и точност.

Хипотезата за една-единствена реалност лежи в основата на възможността езикът да се разбере като средство за точно представяне на реалността и да се оценява според пригодността за тази цел. Всъщност реалността е комбинирана от множество фрагменти, всеки може би цялостен, но „блъскащи“ се и сменящи се едни други. Дори частично съгласуване, и даже на малка част от тях, се оказва прекалено сложна, а и излишна главо-

блъсканица, разрешаването на която е задача, значително надвишаваща интелектуалните способности на всяко човешко същество, даже да е гений.

За късмет, езикът се е развил иначе, „заскобявайки“ въпроса за абсолютно точното представяне на реалността, било то единствена или множествена. Вместо това постепенно е майсторил инструменти, каквито са думите, смътни, мъгливи, неточни, ала способни да пропуснат всички несъществени различия между евентуалните части на реалността, изяснявайки само някои съществени и приемани от всички, „консенсусни“ свойства.

Следователно всяка единица значение очертава област на общо съгласие на части от реалността или от различни реалности.

Хипотезата за една-единствена реалност е в основата езикът да се разбере като нейно отражение и точно представяне. Ама това е не повече от аксиома. Тя е недоказуема и дедуктивно, и експериментално. Дори напротив, противоположната концепция за „много светове“ и следователно „много реалности“ е пуснала корени във философията, логиката, квантовата механика и др.

Поне след революцията на Лобачевски в геометрията всеки е свободен да постулира отрицанието на една аксиома, за да види дали няма да се появят противоречия при дедуктивното ѝ разгръщане след това.

Фрагментите на реалността са разнородни и трудно се нагласяват в обща картина. Думите на езика би трябвало да са адекватни на такава калейдоскопична реалност, състояща се от фрагменти. Това ще рече, че всяко разклащане на „калейдоскопа на реалността“ не трябва да променя отделните думи, също както разклащането на същински калейдоскоп не променя цветните му стъкълца. Те ни насочват към онова, което представляват „онтологичните кванти“.

Ако реалността е фрагментирана, нейното подреждане до постулираната една-единствена реалност е задача, неизпълнима за всяко човешко същество, дори да е гений. Нашият език е достойствие на всеки, значи пътят за овладяване на езика е друг. Средният човек умее да използва езика, поне като „черна кутия“. Наистина, езикът, видян като „устройство“, е изключително „приятелски за потребителите“. Неговата употреба не ги затруднява.

Езикът е изоставил точното представяне като невероятно безсмислено и съвършено излишно. Той „заскобява“ реалността. Всъщност феноменологията на Хусерл въвежда термина като неологизъм, за да успее чрез такова „заскобяване“ на реалността да достига до „чистото явление“

на нещата в съзнанието. В семиотични термини такова „заскобяване“ води към „чисти знаци“, в които означаваното (но не и „означаемото“) биха съвпаднали напълно, показвайки себе си в себе си чрез самите себе си (перифразирайки в семиотични термини определението на Хайдегер за „феномен“ в „Битие и време“).

Езикът не е несъвършен, а напротив – твърде съвършен: всяка дума в своята набедена неяснота, смътност, неопределеност се е оформяла в протежение на векове употреба, придобивайки постепенно в нея своето днешно значение. Така са се отсявали най-важните, съществените и общоприеманите свойства. Думите са по-скоро онтологични кванти, отколкото единици на значение. Те очертават области на съгласие.

Може да се каже, че значението е инвариантно спрямо избора на определена реалност, пораждайки така илюзията за една-единствена реалност. Независимо от нея, значението би трябвало да се отнесе до огромно множество от употреби, а не до една-единствена постоянна спрямо всеки контекст. Следователно инвариантността на значението може да създаде видимостта за една-единствена реалност само при тези две условия: много и много употреби, и то в един и същ контекст.

Дори реалността да е една, тълкуванията на хората са толкова различни!

Реалността, както е приета в науката, изключва това многообразие. Тя е толкова сложна, че никое човешко същество не може да я обхване като едно цяло. Многообразието на реалността, което се има предвид дори и в една-единствена теория, е непосилно за отделните хора.

Езикът е създал полезни и успешни сечива, достъпни за ума на средния човек, за да общува и взаимодейства. Тези сечива, думите, изоставят и затъмняват напълно всичко, разделящо хората, включително различния им интелект, а вместо това съсредоточават вниманието върху няколко обединяващи черти на реалността в значението на съответната лингвистична единица.

Дори и да е приета наготово хипотезата за единствената реалност, за всеки тя е различна. Индивидуалното възприятие на реалността е вложено в огромна изложбена зала от картини, включващи и физическата реалност, и личния и културния опит, съгласувани за всяка една картина поотделно и различно, и то само частично. Дори и картината на физическата реалност да е същата, индивидуалният и културният опит могат да

са съвсем различни, давайки простор за хаотично различни интерпретации на възприеманото.

Съгласуваността на възприятията и тълкуванията едва ли се постига от научната картина на света. Наистина всяка научна теория е много постройна и вътрешно непротиворечива от аналогично парче от реалността, дадено в езика. Обаче цената за това е, че разломите и пропастите между различните научни теории и особено между различните научни области са така грандиозни, че извикват притчата за Вавилонската кула.

Научната картина на света е толкова усложнена, че нито едно човешко същество не е в състояние да я разбере. Както в разказа за Вавилонската кула, учените от различните науки говорят на съвсем различни езици от понятия. Те не се разбират дори и когато говорят за едно и също, защото всяка отделна наука го е превела в своя контекст и на своя език.

Само някои велики гении могат да обхванат дори съвсем нищожна частица от набедената Велика Обединена Научна Картина на Света: онова, което се съдържа в една-единствена научна теория или дисциплина.

Онова, което се предлага на „тълпата“, и даже на учените, че дори и на гении, но работещи в други научни области, е крайно опростена картина, годна да се приспособи за средното човешко същество без специално школуване.

Разбира се, такова „научно“-популярно представяне на една или повече теории използва естествения език и замества научните понятия и концепции с аналогии, метафори и сравнения.

Езикът наистина е създал сечива, подходящи за ума на обикновените хора, за да се общува и действа съвместно доста успешно. Може да се предположи, че „черната кутия“ на езика съдържа изключително развит и фино нагласен механизъм и мъдрост, скрити зад толкова приятелския за потребителите дизайн.

Думите изоставят и забравят за различията между хората. Може да се каже, че нехаят за различния интелект и опит на хората. Лингвистичните „атоми“ са съсредоточени само върху няколко обединяващи черти от реалността, които са тяхното значение или определение. Тези лингвистични единици са живи същества, хранещи се с консенсус и създадени да търсят негови „залежи“.

Следователно езикът освен всичко друго е и една карта на съкровищата от консенсус, изработена от живите лингвистични „клетки“.

В процеса на поява на значение всички противоречия и между различните аспекти на значението, и между тълкуванията му от хората постепенно потъват в мрак и така изчезват. Следователно смисъл на всяко значение е оптималното съотношение между неговата неяснота и неговата точност. Нещо повече, точността на всяко значение в един език, дори и да е този на науката, е вторична. То се е „утаило“ по израза на Мерло-Понти от „мътилката“ на несъгласията и противоречията, както между отделните фрагменти знание, така и между хорските тълкувания.

Науката скрива този процес, набеждавайки думите в езика като непрецизни в сравнение с всяко научно понятие, което уж предварително има точно определение. Всъщност научните определения имат множество недостатъци в сравнение с думите в езика. Понятията в науката само продължават същия процес в общност на учени, създали изкуствен език само за тази общност, и така изключили останалите хора и дори част от своите колеги в качеството на дилетанти от новонаправения език.

Как появата на значение скрива различията?

Онтологичните кванти не различават реалност от тълкуване, както и реалност от език. Онтологията, състояща се от такива кванти, е реалността, която е език, или езикът, който е реалност. Така те са живите същества, чиито „колонии“ очертават „картата“ на съгласието между реалност и тълкуване, между реалност и език. Смисълът на всяко значение се състои в оптималната пропорция между неяснота и точност. Съществуването на онтологични кванти принуждава картината на света да е грануларна. Неделимостта им ги кара да се държат като живи същества, търсещи „залежите“ от консенсус. Колкото онтологичните кванти са по-големи, картината е по-зърниста, ала привличането между квантите е по-голямо, а областите на съгласие – по-забележими.

Даже повече, точността на всяко значение в езика е вторична. То произлиза от събирането на гранулите на онтологичните кванти, които са напълно непрозрачни, непроницаеми и неделими. Контурите на всяко струпване на кванти образува едно значение.

После единичните значения се привличат помежду си, образувайки сложните значения на изречения, абзаци, текстове, статии, книги, видове реч и пр. Всяко от тях е карта на съгласието в различен мащаб.

Как значението се утаява?

Значението е малкият остатък, отстранявайки несъгласията или противоречията и между фрагментите знание, и между тълкуванията на хората.

Всъщност обаче предишното изречение е описание за начина, по който всяко значение „кристализира“ или се утаява като седимент в термините на класическата семантика, категорично разграничавайки реалност от интерпретация, както и означено от означаващо. Понятието за онтологически кванти се насочва към образуването на значение като струпуване, а не като утаяване.

Защо науката замества процеса на образуване на думите като съгласия с идеала за научни понятия, притежаващи предварително точни определения? Синхронната идеализация на езика го представя точно по същия начин, очертавайки карта на реалността, изглеждаща постоянна. За разлика от мъртвите понятия, „убити“, за да са неподвижни и следователно прецизни, думите са живи и подвижни, очертавайки по такъв начин нови залежи от съгласие, т.е. нови и нови значения, които науката убива отново и отново, за да ги „препарира“ като „нови и нови“ понятия и концепции.

Всъщност научните определения и понятия имат множество недостатъци в сравнение с думите в езика. Преди всичко те не са живи, живеещи, т.е. само-организиращи се. Те не могат да се преместват сами, а са преподреждани от учените като парчета мъртва материя. Следователно езикът на науката не може сам да мисли. За разлика от него живият език „мисли“, т.е. твори, очертавайки нови и нови значения отново и отново и по такъв начин – нови идеи, концепции, хипотези, теории, убивани и препарирани от учените отново и отново в техните трактати.

Понятията в науката само продължават същия процес на образуване на значения в езика за една общност от учени. Изкуствен език се създава само за тази общност. Останалите хора и дори част от техните колеги са изключени от този език като невежи – онези, които не умеят да го употребяват. В известен смисъл обаче научните понятия живеят досущ като обикновените думи, очертавайки картата на научната реалност, в онази микроскопична област, за която отговаря съответната научна дисциплина.

Някои аргументи „против“ биха могли да бъдат:

Науката е една от най-успешните области на човешка активност. Тезата би следвало да обясни защо науката е толкова успешна след като използва максимално точен изкуствен език, докато тезата по-скоро предвижда да е неуспешна.

Всички противоречия в обединената научна картина на света са отстранени. Тази картина е осигурила прогреса на човечеството през последните столетия. Какво би ни дало отхвърлянето на науката?

■ Науката е основа за съвременното глобано общество и техниката. Научните понятия притежават точни определения даже когато използваните термини са същите като определени думи в повечето езици. Всяко научно понятие би трябвало да бъде колкото може по-точно.

■ Логико-дедуктивният метод е фундамент за науката, а той изиска максимално точни понятия, за да бъде прилаган. Съществена част от съвременната наука, включително изцяло физиката, информатиката и химията, е математизирана. Математизиране е възможно само на основата на точни определения на всички понятия.

■ Самата математика е построена аксиоматично-дедуктивно. Свойствата на всички понятия са строго фиксирани в аксиоми. Тезисът би трябвало да обясни начина, по който науката е толкова успешна, след като тя и математизираните области използват максимално точен изкуствен език, противно на тезата.

■ Моите възражения срещу тези контрааргументи са:

■ Успехът на науката не би трябвало да се свързва необходимо с класическия семиотичен модел на научното понятие. Може да се предположи, че бъдещата наука ще изобрети различни или алтернативни модели на понятията и тяхната семиотика.

■ Глобалното общество и техниката съдържат и пораждат разнообразни противоречия и конфликти: може да се предположи, че една значителна част от тях се дължат на прекалено догматичния и негъвкав фундамент на науката. Науката би трябвало да се развива като глобален универсален език, а не като множество от теории за реалността.

■ Диахроничният подход към научния език показва, че всички определения на всички научни понятия се променят твърде много за твърде къси исторически периоди. Даже нещо повече: колкото научната област се развива по-интензивно, толкова нейните понятия се променят по-бързо. Следователно, постоянството на понятията е свидетелство за преустановяване на развитието.

■ Абсолютната точност е дори вредна. Това би могло да значи, че понятията са мъртви и неспособни за развитие. Понятията би трябвало да са евристични и да притежават преди всичко максимален потенциал за саморазвитие. Несъгласията, пораждани от понятията, са не по-малко важни от консесуса, който те фиксират.

Една не-класическа семантика, основана на допълнителността на означаващо и означавано, не изключва логико-дедуктивния метод, нито аксиоматично-дедуктивния на математиката.

Квантовата механика предлага строг математически модел на теория, основана на допълнителността.

Логико-дедуктивният метод може също така да бъде приложен към цяла съвкупност от алтернативни определения (например във всеки различен свят поотделно). Такава съвкупност може да очертае смъртно и неопределено понятие, подобно на значението на една дума. Логико-дедуктивният метод може да остане да представя постоянната употреба на една дума, докато в общия случай цялата съвкупност от възможни определения се преобразува.

Некласическата семиотика, предлагаща например допълнителност на означаващо и означавано в знака, е също така много добре математизируема. Не е вярно, че математизирането е възможно само на основата на абсолютно точни определения на всички понятия. Математизиране е възможно не по-малко чрез неточни определения, представени като съвкупности от повече или по-малко точни определения. Например понятието на Витгенщайн за фамилни прилики също може да е основа за математизация.

След теоремите на Гьодел за непълнотата (1931) аритметиката не е достатъчна основа за обосноваване на теорията на множествата, съдържаща безкрайности. Обаче такава основа би могла да бъде хилбертовото пространство (представляващо синтез на аритметиката и геометрията в определен смисъл). Математиката, съответстваща на семиотиката на онтологическите кванти („онтологическите знаци“), би могла да се самообоснове на основата на хилбертовото пространство.

Всъщност аксиомите определят само контекстуално математическите понятия, например такива като „точка“, „линия“, „равнина“ и пр., чрез евклидовите или хилбертовите аксиоми на геометрията. Освен това така се определят други понятия, изпълняващи аксиомите: тези понятия са винаги безкрайно много. Следователно аксиомите могат да определят само контекстуално безкраен клас от понятия.

Точните научни понятия не са повече от синхронна „снимка“ на живия език, обработена, за да се подобри нейното качество. Науката би трябвало да се разглежда като техника на езика, позволяваща картината

да стане много по-„фокусирана“. Обаче реалната основа за такава техника е самият език.

Това, че всички противоречия в обединената научна картина са отстранени, е не повече от индуктивна хипотеза. Никой никога не е успял да създаде всеобща картина на света, освен може би във философията, но това не е научна картина на света, макар и да претендира да е всеобща. Никой никога не е успял (а дори не се е и опитвал) да отстрани противоречията между различните научни области.

Прогресът се е осъществявал главно поради множество технически приложения на няколко научни теории, преди всичко физически и химически. Нито експерименталните потвърждения на научните теории, нито общата научна картина на света не се отнасят непосредствено до прогреса на човечеството през последните векове.

Какъв е обаче смисълът на хипотезата за зърнестата природа на езика, състоящ се от гранули реалности и нейни образи, т.нар. онтологични кванти?

Не повече от още една хипотеза в полето на семантиката и философията, в една или друга степен вече формулирана много пъти. Същността е преобразуването на семиотиката на Пърс и Сосюр по начин означаващото и означеното да са допълнителни в знака. Такова преобразуване води до понятието за онтологични кванти и така до онтология вместо дуализма на реалност и език.

Непроницаемостта на езика е не по-малко важна от неговата прозрачност. Непроницаемостта на езика се отнася до неговата способност да създава измислици и литература и да замества реалността с тях. Основа за тази непроницаемост са онтологичните кванти. В частност, тяхното наличие дава възможност на обикновения човек да използва езика. Семиологията на Сосюр разглежда езика като „черна кутия“, усредняваща до големи съвкупности от употреби и само в термини на миналото: идеалният образ на „добре-подредения език“.

Семиотиката на онтологичните кванти е времева: тя се отнася и до миналото, и до бъдещето на езика, а също до неговото настояще. Тя описва как неразличимите знаци на бъдещето се преобразуват в добре подредените знаци на миналото чрез избори в настоящето. Семиотиката на онтологичните кванти може да се представи като това видоизменение на класическата семиотична схема, където означеното и означаващото са допълнителни.

С това разбиране за езика като съставен от онтологични кванти да се върнем към проблема за реалността в творчеството на Радичков и към начина му магически да я претворява.

В думите, разбрани като онтологични кванти, реалността и измислицата не са разделени и не могат да бъдат разделени. Същото, казано по друг начин, би могло да звучи така:

Езикът на Радичков е магически: в него истината и измислицата са неразделими, а не просто примесени. Нека вземем като пример неговата прочута дума „верблюд“. Какво означава тя? Кое или какво е нейното означавано или означаемо? Целият текст „Верблюд“ може да се разгледа като нейното определение. Ала смисълът му е шеговито противоположен: „верблюд“ е неопределима дума. Самият опит да я определим ни въвлича във весело и нелепо езиково приключение, водени от поразяващото въображение на Радичков.

Тя няма означено, а означаемо чрез нея е всичко. Тя е онтологичен квант. Тя е. Тя не означава. И чрез този текст Радичков със своя единствен на света радчиковски стил ни намира какво всъщност означава всяка една негова дума и творчеството му като цяло. Нищо!

То не означава.

То е.

То може да означа всичко.

То е битието.